

Nic po wašnju swěta

Nječińće po wašnju swěta,
ale přeměńće so přez wobnowjenje swojeje
mysle, zo byšće móhli pruwować,
što je Boža wola.

(Rom. 12,2)

Wašnje swěta je dwojake: dobre a špatne. Jako Boža stwórba je swět dobry. „Stwórba Boža, templo swjaty” pěsnješe Handrij Zejler w swojich „Počasach”. Z prawom so w tychle dnjach wjeselimy na wotućacym nalěćom. Ale njezabudźmy na tu druhu, čěmnu stronu našeho swěta: Ludžo wotwobroćeja so wot Boha, pytaja sami swój žiwjenski puć a so při tym hustodosć zabudža. Krótku chwilu po přewróće sej někotryžkuli mysleše, zo je duch časa wot nětka křescánski, wšako knježeše tehdy strona, kiž so křescánska mjenuje. Spěšnje pak so tole jako mylenje wopokaza. Duch našeho časa njeje duch křescánstwa, ale duch, kotryž sebje sameho pyta.

Sebjewoprawdźenje a sebjepostajenje stej hesle našeho časa. Kóždy ma prawo, sam rozsudźeć a sej swoje zbožo twarić. Abo swoje njezbožo. Prjedy pomhachu ludžom jasne struktury a normy, zo bychu tak někak wěsće po swojim puću žiwjenja šli. Štož běše prjedy prawe, je džensa hustodosć wopačne. Tradicije a namrěte wašnja su lědma hišće něšto hódne. Što je džensa poprawom hišće swjate? Njech je to mandželstwo abo knježerstwo, cyrkej abo Bóh sam – wšo smě so směšić a hanić, wšako knježi swoboda měnjenja. Prózdnota knježi a wostuda. Najwšelakoriše zabawy so tehodla skića. W Budyšinje smědža ludžo z flintami do so třeleć, drje nic z prawymi kulkami, ale z mokrej barbu. Maja to za rjanu zabawu a sudnistwa su wobkrućili, zo so tajka zabawa njepräćiwu zakonjam. Služi tež tale hra sebjewoprawdźenju čłowjeka?

Tajke wašnje swěta sej jako křescěnjenu nje přiswojić, ale nawopak so wot njeho zdalować. „Nječińće po wašnju swěta”, pisa Pawoł. A tak móže so stać, zo budžemy jako křescěnjenu bóle a bóle cuzbnicy w tutym swěće.

Swoju mysl mamy wobnowić, nas Pawoł

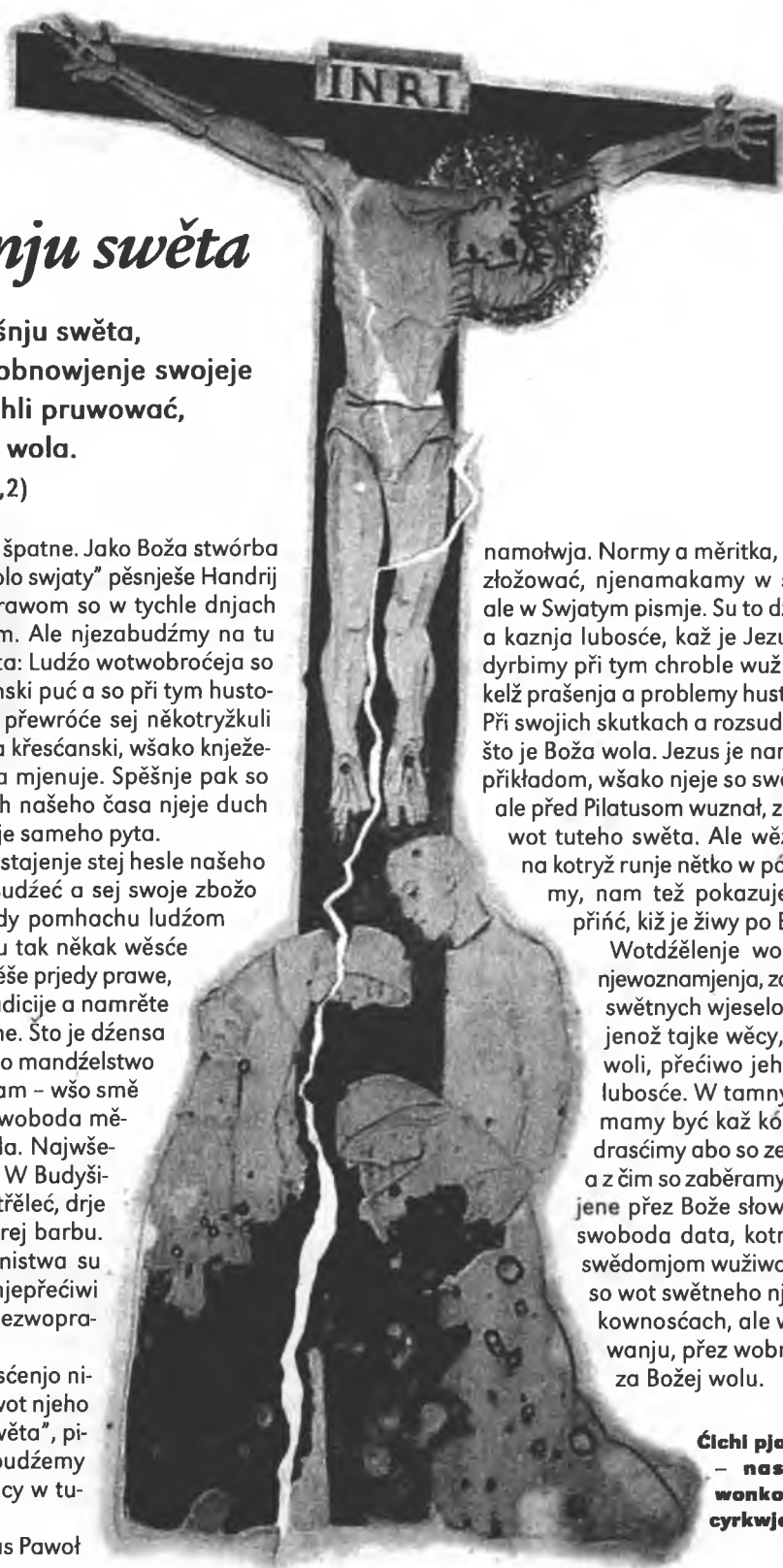
namołwja. Normy a měritka, po kotrychž mamy so zložować, njenamakamy w swětnych zakonjach, ale w Swjatym pismje. Su to džesać Božich kaznjow a kaznja lubosće, kaž je Jezus ju wučil. Směmy a dyrbymy při tym chroble wužiwać swój rozum, dokelž prašenja a problemy hustodosć njejsu jednore. Při swojich skutkach a rozsudach mamy so prašeć, što je Boža wola. Jezus je nam při tym z najlěpšim přikładom, wšako njeje so swětnemu knjezej klonil, ale před Pilatusom wuznał, zo njeje jeho kralstwo wot tuteho swěta. Ale wězo, Jezusowy wosud, na kotryž runje nětko w póstnym času spominamy, nam tež pokazuje, što móže na teho přińć, kiž je žiwy po Božej woli.

Wotdźelenje wot wašnja swěta pak njewoznamjenja, zo ma so křescán wšěch swětnych wjeselow wzdać. Nastupa to jenož tajke wěcy, kiž su präćiwu Božej woli, präćiwu jeho słowu a jeho kazni lubosće. W tamnych wěcach směmy a mamy być kaž kóždy druhu tež. Kak so drasćimy abo so zežiwjamy, što džělamy a z čim so zaběramy, tole nam njeje postajene přez Bože słowo. Tule je nam wulka swoboda data, kotruž směmy z dobrym swědomjom wužiwać. Křescánske wašnje so wot swětneho njerozeznawa we wonkownosćach, ale w nutřkownym prócowanju, přez wobnowjenje mysle pytać za Božej wolu.

Jan Malink

Čichl pjatk na horje Golgatha
– nasćěnowa mółba na
wonkownej murli Serbskeje
cyrkwyje w Złym Komorowje

Foto: A. Kirschke

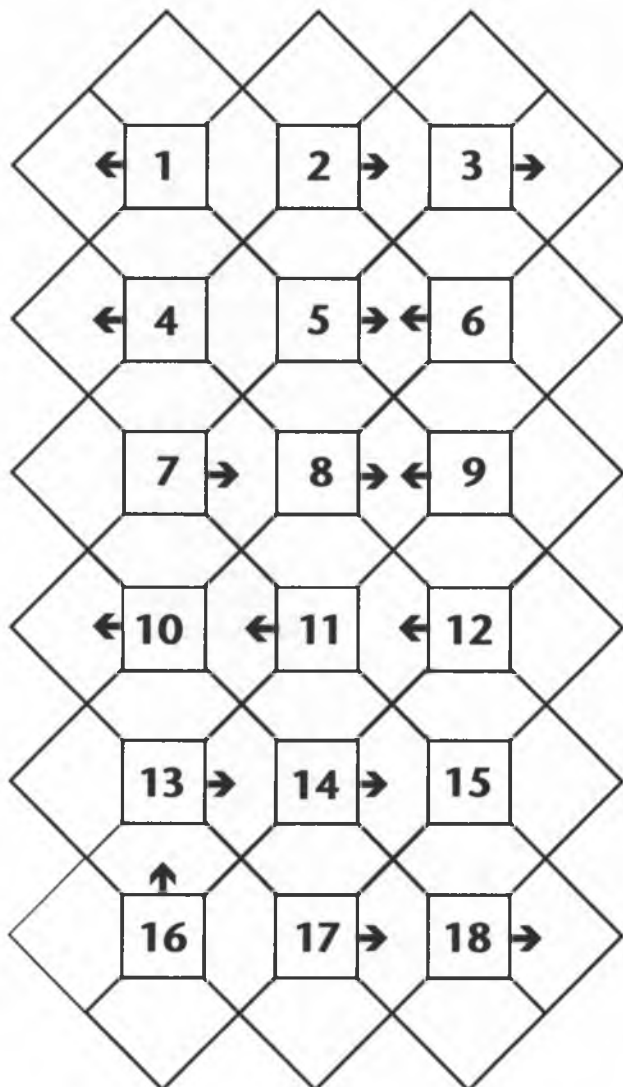
Wjerc so w kole!

Wuhódajće słowa 1–18! Započec zapisowac dyrbiće stajnje na woznamjenjenym městnje a potom w směrje časnika. Sće-li wšo prawje zapisali, wučitaće z lěweho, wuzběhnjeneho rjadu organizatorisku formu wěriwych.

1. z njej so džěcatko wukřćije
2. z wjeselom
3. mjeno měsaca
4. płódne městno w pusćinje
5. sudobjo za kwětki
6. němske słowo „Glaube“ serbsce
7. italske město z křiwej wěžu
8. kraj w morju
9. sudobjo
10. opera Verdia
11. křćenske sudobjo
12. mać ćipkow
13. dobry pokiw
14. jednore jězdźidło
15. bratr Abela
16. přeni pismik grjekskeho alfabetu
17. ličba bjez hódnoty
18. něhdyša stolica Němskeje

Mikra

Žobnowany póstny čas a radostne jutry přeje wšitkim čitarjam

redakcija Pombaj Bóh

Wideowy wječork

Pjatk, 11. apryla, pokaza so wječor w 19.00 hodź. wideofilm wo lońšim Serbskim cyrkwiskim dnju w Budyšinje a wo lońšim wulěće Serbskeho busa do Delnjeje Łužicy. Zeřdźemy so na Michalskej farje w Budyšinje.

Handrij Wirth

Serbski bus 2003

Lětuši Serbski bus wotjědźe, da-li Bóh, njedźelu, 14. septembra, rano we 8.00 hodź. w Budyšinje na znatym městnje při awtowym domje Flack.

Serbske kemše změjemy w 9.00 hodź. w cyrkwi w Čětowje za Wósporkom. Potom dowjeze nas bus na Čerwjenu horu pola Załomja, hdžež wobjedujemy. Změjemy tež něšto časa, sej z noweje wěže wobhladać krajinu mjez Zhorjelcom a Lubijom. Přez rjany doł Čorneho Šepca pojedźemy do Wostrowca. Tam wobhladamy sej klóšter a wustajeńcu a zhonimy něšto wo wužiwanju najwšelakorišich energijowych źrółow. Kofej a tykanc dóstanjemy we wobnowjenej tykowanej korčmje klóštra. Na dompuću pozastanjemy w Žitawje a wobhladamy sej znaty póstny rub. Wokoło 18.00 hodź. chcemy so do Budyšina wróćić.

Wšitycy zajimcy su wutrobnje na zhromadny wulět přeprošeni. Dorosceni płaca za njón 30 E, džěci 15 E.

Přizjewić móžeće so pola Měrcina Wirtha w Budyšinje (tel. 0 35 91 / 60 53 71) abo 11. apryla na wideowym wječorku na Michalskej farje w Budyšinje.

Handrij Wirth

Boží dom w Čětowje, w kotrymž budu so při wulěće Serbskeho busa kemše swječić Foto: T. Malinkowa

Přichodne wažne terminy

25. meje pućowanje serbskich swójbow na Čornobóh

28. meje do 1. junija ekumeniski cyrkwinski dzeń w Berlinje

1. junija zapokazanje fararja Jana Malinka jako Serbskeho superintendenta w Budyšinje

5. a 6. julija Serbski ewangelski cyrkwinski dzeń w Poršicach a Budyšinju

26. do 28. septembra konferenca „275 lět serbska biblija“ w Budyšinje z wotkryćom wobnowjeneho narowneho pomnika za fararja Jana Wawera w Bukecach

31. oktobra sobustawska zhromadźizna Serbskeho ewangelskeho towarstwa

Nadrobniše informacije k tutym terminam so sčasom wozjewja.

Słowo wo křížu

Prěki a podłu do štyrjoch wětrow chcemy nóżkować a jeli so nam radži samo njebjesować. Kóždy pyta a namaka swój kříž tam w někajkim dole abo na wonajkej horje něhdže po puću, hdžež zetkatej so dolhostnik a šerokostnik w po zdaću cyle připadnym dypku. A z Bóhknejzowym kutom překřížujemy minus na plus.

Jezus přińdže k nam jako wěčný Syn čłowjeka a pomha nam njesć naš kříž. Zwoła do jutrow swojich wučomnikow a da jim móc, zo bychy hojili wšu chorosć, nic pak z wočiwidnej mocu, ale kóždemu pod swojim křížom.

Bóh Knjez ćerpješe w Jezusu Chrystusu ćernjojty puć. Rany běchu smjertne na ćichim pjatku za hrěchi w sylzach čłowjeskich, hdžež kwěkańcy

jutrowne šćiny

*do dalliny kraja a raja
tam pod a nad nami
poněćim stupaja
młowojte mróčele wyše
dyžll hora stěll
kaž stolp kruće
plestruje puće
Bože njewobeńdžeš
ani na kromje bjezdna
pućnik njewopušćiš
kříž wusměri ruce
kaž křidle rozplna
mjezy zemského wobzora
hdžež zjewi so pruha
poselstwa*

Měrana Cušcyňa

z pokutu žija. Ćernjojtych winowatosćow je so Pontius Pilatus wzdał, přetož přepoda Jezusa na nopowišćo křížowanja. Zle swědomje napoji jeho čwěle, jako wumy sej ruce a praji: Sym bjez winy na tutej kreji. Pilatus dyrbjał najprjedy swoju winu žimać a wutrobu zmyć, potom njeby sej ruce podarmo mył. Hać do džensnišeho njeje žaneje wody, kiž by Pilatusow zmyła. Namóc, bojazliwosć a judašowska duša rynki křížow njeskróťseja.

Boža móc wolóži břemjo winy a zakantori kěrluš prawdy a lubosće. A kamjeń bě wotwaleny a zaswita swětło wěčnosće nad wopušćenym rowom. Jutry zemju wotamkuj, Jezus wuswětluje słowo wo křížu z poselstwom zrowastawanja a da nam kluč za nowu nadžiju do žiwjenja. Bóh je wopor Jezusa přiwwzał a skału smjerće wotnosyl a wotewrił šeroki wobzor runja swojim wupřestrěтым rukam. A widžimy puć a cil, čas a wěčnosť w jednym za rozsudy, kiž njetřebaja w našim zemskim žiwjenju być doskónčne.

We wěčnym kralestwje njese štom žiwjenja kóždy měsac swój plód a ze swojim lisćom čłowjeka lěkuje. Bóh je z nami sobu po puću a wuslyši naše próstwy a tróštuje nas při smjertnym ložu z nadžiju na wěčne žiwjenje.

Młoduške stwjelca zelenja jutrowne šćežki, mjetelčki pisanja Božu stwórbu, ze skorpizny wudypa so žiwjenčko. Sowa suta a kwikawa wiwka potajnstwa nocy, doniž njepřepraša zyba, sykorka, kralik a kós na rańši koncert. Kaž małe slónčka zestupaja so mlóče do žolteje plachty a postrowja nowy dzeń. Něhdže tam křížuja so šćežki a pućnik Božeho wjedženja wuswětluje nam napoloženy směr.

Měrana Cušcyňa

Nowy naložk – blótowscy křižerjo w Cerkwicy pola Lubnjowa

Rozmołwa z Lubnjowskim fararjom Michaelom Oelmannom

Knjz farar Oelmann, něšto lět hižo jěchaja we Wašej wosadze k jutram křižerjo. Hdy je so tónle naložk založit a z kotreje přičiny?

Nastork je přišoł wot wosadnych z našeje wjesneje wosady w Cerkwicy. Na to je wosadne předstejičerstwo spočatk lěta 1998 wo tym wuradźowało, zaso wožiwić jěchanje křižerjow jako formu připowědanja wěry zwonka cyrkwinskih murjow. Po tym zo běchu so argumenty za a přečiwo tomu wotwažowali, wuprajichu so wšitcy za jutrowny křižerski procesion.

Je ze stawiznow znate, hač je so we Wašej wosadze hdy jěchanje křižerjow wotměwało?

Etnologa Edmund Schneeweis je mjez 1920 a 1930 zběrał material wo křižerjach.

Po kemšach w Božim domje w Cerkwicy podadza so křižerjo jutrowničku dopođnja na puć po wosadnych wsach.

1931 wozjewi swój spis wo naložkach w Serbach. Tam je Lubnjowska kónčina naspomnjena, ale jako kónčina, w kotrejž je so křižerstwo z reformatciju zakazało. Tónle zakaz je so postajił zhromadnje wot fararjow a protestantskeho wjesneho zemjansstwa, kotrež bě wažny nošer reformatorskeho hibanja w Delnjeje Łužicy w 16. lětstotku. Schneeweis je w swojim spisu zwěsćil: „Diese schöne Sitte bestand bis um 1600 auch bei den evangelisch gewordenen Wenden.“ Jutrowne jěchanje, kotrež so druhdy wjedra dla tež na Bože spěče přesuny, njebě pak jenož pola nas we Łužicy znate, ale tež w druhich kónčinach Euro-

py: w českich wsach při sakskej hranicy, w Frankach, Šwabskej, Durinskej, Pólskej, w Chiemgauje a Banaće, w Bačce a Šwicy, w Awstriskej, Tirolu, Holsteinskej, Šwedskej, Finskej.

Su so křižerjo w Cerkwicy při wozrodženju naložka měli po přikładze křižerjow w katolskich Serbach?

Ně, smy drje wo nich styšeli a někotre wobrazy wo nich widželi, ale smy sej swójsku formu připowědanja wěry wuwili. Nam dže wo ewangelij Chrystusa, kotryž ludźi hnuje a tež w přichodže hnuć budže. Swět to trjeba, my wšitcy. Žiwa přitomosć Chrystusa ma so spóznać, kaž su ju jako přenje z radosću spóznali žony při wotewrjenym rowje a Jezusowej wučomnikaj w Emausu. Smy so wjeselili, w tutym jutrownym naložku zaso wotkryć stare křesćanske zhromadnosće: připowědanje jutrowneho poselstwa jako radostnu powěsć wšitkim ludžom, žohnowanje wšěch čłowjekow, kotrychž po puću zetkamy, a procesion w ekumeniskim duchu.

Kak hodži so katolski naložk procesionu zjednočić z ewangelskim wuznamom?

Njeje hižo přistupjenje k Božemu blidu procesion? Chodjenje wokoło wołtarja po Božim wotkazanju, stawanje při čitanjach a wěrywuznaću na kemšach, přistupjenje k dupje při křćeńcy, začehjenje a wučehjenje pora, kiž požada Bože žohnowanje za zhromadne žiwjenje – njesu tole wšitko wuznamne kročeje na našim žiwjenskim puću, kiž maja hłuboki duchowny wobsah? Za wjele wobdźělnikow a přihladowarjow je naš čichi jěchanski procesion na jutrowničce pokročowanje swjedženja horjestaća zwonka cyrkwinskih murjow. Chcemy integrować, nic wumjezować. Namołwa „Dźiće won do wšeho swěta připowědać wšitkim ludam Bože poselstwo“ tež džensa za nas plaći. My ju takle rozumimy: Dźiće znajmjeńša do swojeje wosady, přez wsy, hdžež sće doma, a pokažće zjawnje na wuznam ewangelija.

Je so křižerski procesion w Blótach bjeze wšeho wot wšitkich witał? Što měnjachu k njemu susodni duchowni, wosady a cyrkwinske wjednistwo?

Ze susodnym katolskim fararjom mějachmy hłuboko sahace rozmołwy wo duchownym wobsahu procesiona. Teologisce smy na tym dypku dale rěčeli, na kotrymž su so před 400 lětami ewangelscy wot katolskich wotmjezowali. Wučba wosprawnjenja, kaž je ju Luther w reformatciju wučil, to rěka spóznać, zo so čłowjek njemůže přez swójske skutki před Bohom wosprawnjeć, njeje džensa wjace rozsudny

Naš rozmołwny partner, farar Michael Oelmann z Lubnjowa Foto: priwatne

dypk dželenja mjez katolskej a ewangelskej konfesiju. K zhromadnemu wuhotowanju procesiona z katolskej wosadu pak njeje dotal dóšlo, štož zaleži tež na tym, zo je tež za katolskich fararjow martrowny tydžeń a jutrowny čas nakopjeny z džětom. Wot započatka sem pak wobdželeja so na našim procesionje tež katolscy křesćenjo.

Wušparanja mějachmy skerje z boka ewangelskich. Někotři ewangelscy křesćenjo Lubnjowskeje wosady běchu iritěrowani. Tule drje so hišće wuskutkowaše kubłanje z NDRskeho šulskeho časa, wosebje pola ludźi mjez 30 a 40 lětami. Mjez tym zo nańdže jutrowne jěchanje na wsach, to rěka w mojim farskim wobwodže w Cerkwicy, wulke přihłosowanje, wumjetowachu nam někotři měšćenjo pohanstwo, katolicizm a wopačne serbstwo. Wězo smy wot započatka w lěće 1998 sem w zarjadowanjach a nowinskih wozjewjenjach wo swojich wotpohladach informowali, při wšěm pak njemóžachu nam wšitcy přihłosować. Dwaj kolegaj-duchownaj pohóršowaštaj so pola biskopa. Po tym pak, zo je biskop widzał naćisk našeje liturgije, kiž smy hromadže z křižerjami wudžěta, je cyrkwinske wjednistwo dało zelenu swěću.

Ma jěchanje křižerjow tež turistiski wuznam, maja so z tym wopytowarjo do Blótow wabić?

Namjet křižerstwa je jako přeni wuprajil wosadny z Cerkwicy, kotrehož swójba nje-profituje wot turizma w Blótach. Jutrowne jěchanje je za nas kaž Boža služba pod hołym njebjom, finansielný dobytk z toho žadyn nimamy. Skerje žada sej to wopory, wšako ma so wjele čestnohamtskich džěłow wukonjeć. Hosćo su nam wězo wítani, w přenim rjedže pak swjećimy na tele wašnje jutry za sebje. Runje přez naš proce- ➔

sion dóstanu mnozy přeni króc začišć so w tym, što jutry za křesćanow woznamjenjeja. Naš procesion ma w přenim rjedze duchowny wuznam, wšako je zapołožený z kemšemi, modlitwami a žohnowanjom. Wězo wabi wobdźělnikow tež rjana zhromadnosć a młodzi wuknu česćownosć před Božej stwórbu.

Wobhladuje so křižerstwo we Wašej wosadze jako serbski naložk?

Serbstwo je w Blótach wězo zakorjenjene, ale mało česćene. Ze starych časow sem wobhladowachu so Serbja jako mjenjehódní. Tole so hišće džensa wuskutkuje. Ewangelska cyrkej w Berlinje-Braniborskej je so z 1996 za njeprawdu zamołwiła, kotraž je so z časa reformacije sem ze stron cyrkwy Serbam stała. 1937 so wšo serbske zakaza. Ale wobhladować nacionalsocializm jako jeničku přičinu za spad serbstwa, by była lža. Kulturny pomjatk bu přez lěstotki zamjezowany a pomjeńšeny, w Sakskej hinak hač w Pruskej. 1572 je w Tornowje, wsy pola Lubnjowa, kotraž bu w 20. lěstotku wotbagrowana, uniwerselnje kubłany Albin Moller žiwy był. Tónle serbski magister je 1574 wudał přenju serbsku čišćanu knihu: Spěwarske z katechizmom a protyku. W Lubnjowje je Kito Fryco Stempel hač do swojeho wotchada na wuměnk w léce 1864 serbsce přédował. Jara je so prócował wo serbskeho naslědnika w swojim zastojnstwje, ale podarmo. Džensa tu nihtó wjace serbsce njerěči. Ludžo maja drje serbske swójbne mjena, kaž Noack, Koal, Schikora, Jarick, Kretschmann, Konopke, Koschnik, Mudra, ale jich woznam lědma něchtó znaje. Wuwědomjenje słowjanskich korjenjow leži mi na wutrobje.

Je na někajke wašnje tež serbska rěč zapřijata při jěchanju křižerjow w Blótach?

Ně, přetož serbska rěč je w našich wsach

Chorhojnik při začehnjenju do Rogowa

dawno zašla. Wšo wotměwa so w němskej rěči. Na serbsčinu dopominaja pola nas w zjawnosći jenož hišće dwurěčne wjesne tafle – kultura spominanja. Mamy pak w Delnjej Łužicy nadźiju zbudźace pospyty, serbsku rěč žiwu zdźeržec. Křižerstwo pak njepěstuje so rěče dla, ale wěry dla.

Kak so jěchanje křižerjow pola was wotměwa?

Naši křižerjo jěchaja přez wšě k wosadnemu wobwojdej Cerkwica słušace wsy. To su: Kłodna (Kleeden), Buchojc (Klein Beuchow), Buchow (Groß Beuchow), Radyc (Klein Radden), Rogow (Ragow), Kšimnice (Krimnitz), Cerkwica (Zerkwitz). Ze sobu noša křesćanske znamjenja. Tójšto přihladowarjow steji podlu dróhow. Wo wěstotu jěcharjow a přihladowarjow staraja so wohnjowi wobornicy zhromadnje z policiju. Křižerjo strowja přihladowarjow z postrowom „Žohnowane jutry“ abo „Wjesole jutry“. Tu a tam přepodadza so zelene kwěćelki z bětkej seku. Na poľ puću je w Rogowje připołdniša přestawka. Tu swjeća so kemše pod hoľm njebjom, na kotrychž so wjacore sta ludži wobdźěla. Zaklinča kěrluše a nowe jutrowne spěwy. Dujerska skupina „Intrada“ hudzi. Sportowe towarstwa předawaja wobjed za nisku plaćiznu bjez financelneho dobytku za sebje. Po puću su natwarjene dwoje čestne wrota, kotrež su dobrowólni pomocnicy napletli. Procesion přez woboje wrota přejěcha. Domjaca hornčernja přewostaji dwaj karana, kotrež dari přeni křižer młodymaj holcomaj, kiž runja druhim přihladowarjam zboka wjesneje dróhi na křižerjow čakatej. Procesion započnje so rano w 9 hodź z kemšemi w Božim domje w Cerkwicy a skónči so na samsnym městnje z nawrótom wokoło 14 hodź.

Kotre znamjenja wěry noša křižerjo ze sobu?

Jedna z jěcharjow njese ze zelenymi hažkami wudebjeny křiž. Dwaj chorhojnikaj nawjedujetaj čah, dwaj jón zakónčitaj. Chorhoje pokazuja na bětkej podłoze čerwjeny křiž. Tónle motiw zložuje so na wokoło we woltarnišću našeje cyrkwy, hdžež je widzeć Zrowastanjeny, kiž dzerži w lěwicy bětču chorhoj dobyća z čerwjonym křižom a z prawicu žohnuje. Po puću rozdźěluja jěcharjo bětčo-zelene znamjenja jako dopomnjenku na jutry, kotrež je paslenski kruzik našeje wosady zhotowił.

Štó nawjeduje procesion? Maja wobdźěleni křižerjo někajke wuměnenja spjelnić? Zwotkel bjeru so konje?

Wuhotowarka našeho blótowskeho křižerstwa je wosada Cerkwica. Procesion na-

Křižerski procesion wjedze přez rjanu blótowsku krajnu.

wjeduje nazhonity jěchar. Křižerjo smědza frak a cylinder nosyć, ale čorna jěcharska drasta z po možnosći bělymi rukajcami tež dosaha. Sobu jěchać smě kóždy, kiž swojeho konja wěsće wjedze, znajmjeńša 14 lět stary je a so na přihotowanskim zetkanju wobdźělił je. Konje přiwoža so z cyteje wokoliny, někak z wokrhuha 30 kilometrow.

Byšće křižerstwo tež dalšim ewangeliskim wosadam poručić?

Móžu sej to derje tež druhdze předstajić, hdžež je tale tradicija w starych časach zašla abo hdžež so jutrowny procesion na konju hišće ženje wotmět njeje. Jara wažny je nutřkowny přihot wosady. Hdžež maja w susodstwyje katolsku wosadu, by so mělo po možnosći zhromadnje planować a džělać. Ryzy akcionizma dla pak so tajke něšto njeměto přewjesć. Duchowny fundament ma tu być, přetož ludžo tola pytnu, hač jedna so wo prózdne činjenje abo hač so woprawdže z přeswědčenja a z doľhim dychom ewangelij připowěda. Trěbne su nošne skupiny, z kotrychž dyrbi znajmjeńša jedna w křesćanskej kulturje zasydljena być, zo móħta te tamne duchownje zežiwić. Wulkotne podawki inscenować zamóħa druzy zwjetša lěpje. Cyrkej njeje tu dla zabawy. Křesćanstwo ma wótríc swědomje, ma šěrić wizije mjez ludźimi, wizije wo přewinjenju zleho, wo rjanosći a wěrnosći, měrje a lubosći.

Dokal měli wopytowarjo přińc, kiž chcyli sej lětsa jutry blótowskich křižerjow wobhladać?

Štóz so w našej kónčinje prawje njewuznaje, za toho je najlěpje, hdyž so na hłowne městna procesiona poda. To je Boží dom w Cerkwicy, hdžež so w 9 hodź. započnu kemše, so wokoło 10 hodź. křižerjo wužohnuja a so wokoło 14.00 hodź. nawróca. Doporučić móħe so tež připołdniša přestawka z kemšemi w Rogowje, kotraž traje někak wot 12.00 hodź. hač do 12.45 hodź. Kóždy, kiž chce jutry z blótowskimi křižerjami zrowastaće Chrystusa sobu swječić, je nam lubje wityny. Prašała so T.M.

Promšt Oskar Pank (2.5.1838 – 14.4.1928)

Spominanje k jogo 75. smjertnemu dnju

Syn Dolneje Łužyce

Mjazy serbskimi procowarjami su pšecej take byli, kotarymž jo se zgłucyło lubość k serbstwu swojim žiśam dalej daś. Do nich jo słušał Kito Pank (1808–1895), serbski farań w Lutolu (1837–1852) a Dešnj (1852–1886), redaktor Bramborskego Serbskego Casnika (1852–1863) tak ako sobuza-łožań Mašice Serbskeje (1880) a jeje předchadnika, Serbskego towaristwa za Dołojcnu Łužycu w lěše 1850. Njejo se pak weto samo rozměło, až by jogo sedym žiśi wotrosli ze serbskeju rěcu, pśeto žeńska běšo nimiska a „Lutol běšo tencas juž wěc ak poń nimski“¹.

Prědne gole małželskeju – 2. maja 1838 narožony syn Oskar – chojžašo do wejsańskeje šule a wušej togo teke swojemu nanoju do wucby, pjerwej až jogo z 13 lětami posłachu na gymnazium do Chošebuza. Pla Lutolskego šularja dosta won předne muzikalne kubtanje a nawuknu na klawěryje graś, a muzika jo jogo potom pšewožiła až do slědnych dnjow.

Ako po pšěich lětach maturowašo, jomu wustne pšepytowanje spuśčiću. Wobdarjony wuknik se wopokaza tejerownosći ako pšewšo wuspěšny študańc. Na uniwersiće w Halle a Barlinju, žož pilnje a zaměrnje teologiju studowašo, by se won mogał cele a na pšecej wědomnosći pšiwobrośiš, ale za tym jomu głowa njestojša. Jogo zajm plašešo wěcej praktiskej teologii nježli tym skerzej teoretiskim disciplinam. A teke pozdziej wobijašo se won wjelikich teologiskich diskusijow a wšych njetrěbnych waženjow.

Južo na końcu studijow sta se to, což se w jogo dalšem žywjenju wospjetowašo a což won „Božy palc“ pomjenjowašo: Dowěrichu jomu duchowny amt mimo togo, až by se sam wo njen procował. Na pogonjenje Skjarbošańskego knězka a patrona, landrota von Werdecka, powołachu 23 lět młodego teologa do Skjarbošca. Z powołanim syna konserwatiwnego Kita Panka zwěza won nažej, až bužo serbska rěc w cerkwi dalej šćit a broń „pšešiwu wliwam nimskich (social)demokratow“.

Sedym lět (1861–1868) jo Oskar Pank potom tam ako (slědny) serbski farań statkował. Ale lěcrownož wosada po jogo słowach tencas hyšći pšeważnje serbska běšo, mějašo won kuždu nježelu teke nimski prjatkowaš a teke howacej možnosći, nimsku rěc naložowaš. Do togo casa padnu žěło na nowem pšeporežonem wudawku serbskeje biblije z lěta 1868, na kotaremž teke won požěl mějašo.

Kradu njenažejacy pak bu won ze žěła w Serbach wurty a do Nimcow pšesajžony. Barlinski farań a promšt Noweje Marki a

Oskar Pank – syn Dolneje Łužyce a wuznamny duchowny w Barlinju a Lipsku

Dolneje Łužyce (a wot 1871 teke Barlinja) C. Büchsel běšo njewšedne dary a zamožnosći Panka wuznał a wo to se starał, aby jogo pšesajžili do Barlinja. A to se sta nježiwajacy na akutny brach serbskich duchownych w Dolnej Łužycy! Gaby cerkwina wušyna młodego Panka tencas w Serbach wostajiła, kak wjele by won ako farań resp. promšt mogał nawugbaš na dobre serbskich kšesćijanow a wosadow!

Se wě, až Pankowe zwiski z domownju z wotstawkom wot njeje a z casom popuśćachu, ale zgubili se woni weto žednje njejsu. Wo tom južo znani bejnych iniciatiwow Panka na serbskem polu we pśiducych lětzasetkach. Ako se Mašica Serbska 1880 w Chošebuzu załožyjo, słuša „promšt z Barlinja“ k jeje přednym cłonkam. Lěto pozdziej se won předku prowincialneje synody Bramborskeje ze wšeju mocu zasajžijo za pšawa serbskeje rěcy w cerkwinem žywjenju Serbow. A z lěta 1883 datěrujo dlejšy nastawk² z jogo pjera, we kotaremž won historiju a kulturu nęgajšnych Słowjanow w Nimskej naglědnje wopisujo a žywjenje Serbow swojogo casa cytarjeju žywe pšed wocy staja.

Duchowny w Barlinju

Powołanje Oskara Panka do Barlinja pak ma se teke wobglědowaš pod politiskim aspektom. Cerkwina wušyna, kenž wusko z tegdy se knězecymi zwězana běšo a se rowno tak ako woni „doprědkarskich elementow“ bojašo, se po mocach proco-

wašo wo pśistajenje konserwatiwnje zmyslonych sobuželašerjow w tom „cerwjennem měsće“. A Pank běšo wot młodego sem napšawdu konserwatiwny luž, kenž za danymi politiskimi a socialnymi wobstojnosćami stojša. Pši wšej kritice jomu nikak nježěšo wo pšeměnenje towarišnosći, ale wo zdžaržanje jeje nabožnego a etiskego fundamenta.

Toś ten fundament pak se jomu (a drugim mužam cerkwje) zdašo wobgrozony. Tšachota grožašo wot moderneje pširodowědy a hyšći wjele wěcej zboka socialistiskego gibanja. A w 70tych lětach pšinama se hyšći dalšy tšach: Zawježenje stawnistwow (ciwilne małžestwo, statne regi-strěrowanje porodow) a wotporanje cerkwinego doglěda nad šulstwom ga dowježe jano k mocowanju stata na kasty cerkwje. Se wě, až cerkwi z togo wjelicke nadawki za dušepastyrstwo a diakoniju wurosčechu. Jich dapońtenje pak pominašo Oskar Pank nic jano wot swojich sobuželašerjow, ale teke won sam se na to da, aby woni se cynili. A we tom žěle won wěšte akcenty sajžašo. Wosebnu rolu pšipisa woglědam domoj k lužam na kšomje cerkwje abo samo zwenka njeje. Won sam wjele casa woprowašo, aby se tak nowe kontakty nawězali a cłowjeki se dobyli za kšesćijańsku wěru.

Pšeznanjony wo tom, až maju karitatiwne słušnosći lažaš w rukoma kuždeje wosady sameje, běchu take woglědanja cesto teke droga k trěbnym dariśelam. Žěl jich pjenjezných darow pak słužašo teke natwarjenju nowych Božych domow. Take pšedewzeša běchu trěbne dla stawnje rostuceje ludnosći a tejerownosći dla snadnej efektiwnosći młogich wosadow glědajacy na mań wosadnych a mału libu duchownych a pomocnikow. Wupuś z tych wuskosćow wižešo Pank w žělenju wobstojecych wjelikich wosadow (jogo wosada w podpołnocnem Barlinju sama licašo južo wokoło 20 000 dušow) do mjeńšych, „pšegłědnych“ a w pśistajenju wětšej liby fararjow a pomocnikow. Togodla won z ceļu mocu podpěrowašo Barlinske Towaristwo za twarjenje cerkwjow (Kirchenbauverein), kenž jo wot swojogo nastasa w lěše 1864 až do přednej swětowej wojny 40 cerkwjow natwariło.

Ako najmocnejšu broń cerkwje wobglědowašo Oskar Pank prjatkowanje. Won sam běšo prjatkaz ze šětom a dušu a mějašo drje taku charizmu, až luže kradu rozdźělnego kubtanja a socialnego statusa zbliska a zdaloka pšichwatachu, aby jomu poslušali. Pšedlažyju nam tšoje wobšyrne prjatkarske knigły z jogo pjera z lět 1884, 1889/90 a 1910 tak ako bejna tšocha separatnych šićow z prjatkowanjami (30), =>

⇒ pśednoskami a nagronami (21). Po wugronjenju Pankowego biografa a znajarja jogo zawostajonych prjatkowanjow H.-J. Sieversa ma se Oskar Pank stajis do rěda wjelikich prjatkarijow 19. lětstotka.³

Glědajucy na jogo njewšedny angažement a wjelebočne statkowanje njejo k požiwanju, až cerkwina wušyna sebje Panka wusoko wažašo a za njogo hyšći wětše nadawki mějašo. Tak dowěri jomu wuša cerkwina rada w lěse 1878 město přédnego fararja pśi Cerkwje swěteje tšojosći (Dreifaltigkeitskirche) a w samem casu amt promšta pśi Schinkelowej cerkwje na kupje Friedrichswerder. Z tym běšo won awtomatiski člónk provincialneje synody a mějašo radny wliw w cerkwje. K jogo wosadnym licachu zwětšego zamožne luže: pšekupce a pśedewzešarje, wusoke amtarje a politikarje – a mjazy nimi teke nimski kanclář Otto von Bismarck. Toś ten běšo pšewšo pobožny, pietistiski zmyslony muž, ale na Božych službach se – hynacej ak jogo małženska ze synoma – njepokazowašo. Za to pak mějašo Pank we Bismarckowem domje wotžaržowaš namše ze spowěžu a Božym blidom. Ako spowědnik kanclarja won sebje doby toho dowěru a samo pśijašelstwo na cas žywjjenja. Njejo togodla k požiwanju, až jo wo Bismarcku samo spisat dwoje kniglicki.⁴

Duchowny w Lipsku

Drugi dłymoki zarěz do Pankowego žywjjenja se sta 1882 z jogo njedocakanym woteženim z Barlinja. Lipsčanski wušy šolta dr. O. Georgi, wjeliki cesćowar toho prjatkarija, ga běšo se mogł – pšešiw zachopnemu stajanju wušych instancow a Panka samego – pšesajziš a jogo dobyš za Lipsk. How bu won 30. apryla 1882 zapokazany do amta přédnego fararja pśi Cerkwje swětego Mikławša (St. Nicolai) w pśibytnosći swojogo nana, 73-lětneho fararja Kita Panka z Dešna. Ale južo dwě lěse pozdžej jogo powolaču na promšta a přédnego fararja pśi Tomašowej cerkwje (Thomaskirche), žož potom statkowašo 28 lět (1884–1912). Ako promšt won zastojajo nejwuše duchowne zastojnstwo města a běšo zrazom člónk krajneje synody a přédneje komory sakskego sejma w Drježdžanach.

W Lipsku mějašo se Oskar Pank na młogi part lažčej nježli w Barlinju (mjenjej amtskich jadnanjow!), ale problemy a nadawki běchu podobne. Pśi jich zmejstrowanju pak možašo won poceraš z bogatego pokłada swojich Barlinskich nazgonjenjow. Pod jogo wjednistwom nastawachu teke how nowe cerkwje a wosady. Nowum za město pak běšo zawježenje specielných Božych službow za žiši (1882) a cerkwine žěto z młožinu. Mjenjej wuspěšny pak běšo won pśi wudawanju Lipsčanskego cerkwinego łopjena (Leipziger Kirchenblatt), kotarež wot 1892 k tyženju raz wuchadašo.

Pšez promšta doby teke diakoniske žěto w měsće nowe impulse. Na jogo iniciatiwu nastachu 1887 Towaristwo za wosadnu diakoniju (Verein für kirchliche Gemeindepflege), 1891 přédny dom zmilnych sotšow (diakonisow) w Lindenau z pśizamknjoneju chorownju a naslědku z pomocu Pankoweje załožby hyšći dom za wodychanje tych sotšow.

Radne wuspěchy socialdemokratow pśi wolbach lěta 1890 jogo pognuchu k załoženju Ewangeliskego žětašerskego zjednošeństwa (Evangelischer Arbeiterverein), kotarež pak se wopokaza ako mało wužitne.

Końc měrca 1894 dosta Oskar Pank z Barlinja powołanje na wušego promšta cerkwineje prowince Sakskeje ze sedłom w Magdeburgu. Z pśiwzešim toho zastojnstwa by na njogo pśišla dostojnosť biskupa. Pank pak wotpokaza, won běšo južo pšewusko zwězany ze žětom w Lipsku.

W lěse 1899 su jogo slědkoju wuzwolili za pśedšedarja towaristwa Gustava Adolfa (Gustav-Adolf-Verein), kenž běšo se 1832 w Lipsku załožył za duchowne a materielne spěchowanje nuznych ewangeliskich wosadow w diasporje.

Sławna Tomašowa cerkwja w Lipsku, pśi kotarež jo Oskar Pank wot lěta 1884 až do lěta 1912 z wjelikim žognowanim statkował Foše: priwatnej

Njewšedne zaslužby wo ewangelsku cerkwju – pśedewšym wo nowe zrědowanje a wugotowanje cerkwinego žywjjenja w Lipsku – jomu z lětami wunjasechu młoge pocěšenja a wuznamjenjenja. Teologiska fakulta Lipsčanskeje uniwersity běšo jomu južo 1885 pśipoznała doktorski titul cesći dla (D. teol.) a někotare lěta pozdžej bu won potajmny cerkwiny račc (Geheimer Kirchenrat). Město Lipsk pomjeni Panka

na cesnego bergarja a statna wušyna jomu posći Komturnu kšicu drugeje klase za službnego rěda Sakskeje (Komturkreuz 2. Klasse des sächsischen Verdienstordens). Wosebne pśipoznaše se pśizěli tomu „staremu wožarjeju“ (alter Steuermann) – kaž běšo se jomu tuchylu nagroniło – pśi gožbje jogo 70. narodnego dnja w lěse 1908 (400 listow a 160 telegramow!), k 25-lět-nemu jubileju ako Lipsčanski promšt 1909 a na końcu pśi woteženju na wuměnk 1912.

Wězby z domownju

We wuměnkarskich lětach bywa wězba ze stareju domownju widobnje mocnejša. Wo tom južo znanje jogo drogowanja do Dolneje Łužyce, kenž se nět cesćej wotměwaju. Za wšym zdašim ma pśi tom wosebne zwiski do Dešna, pseto w Casniku⁵ jo raz grono wo tom, až won jo „pśed 5 lětami Dešańskim žeńskim, kenž su na njogo spominali, serbske lisćiki pisał“, a wobspomnjety biograf Sievers naspomnjejo, až jo se won z 85 lětami hyšći raz wudał na drugu do Dešna, aby tam „k wosaže powědał“. To same se južo sta w lěse 1908 pśi 100. narodnem dnju Kita Panka, žož jo won k cesći swojogo nana w Dešnje serbski prjatkował.

Potakem jo Oskar Pank sebje swoju serbsku rěc teke w cuzbje pšez lětžasetki zachował. Lěcrownož wo direktných kontaktach ze Serbami we tom casu howacej nic znate njejo, wěmy, až jo jomu teke w Barlinju a Lipsku serbstwo – a wosebne serbska rěc – na wutšobje lažalo. To jasnje pokazuju jogo kšute stowa přėdku bramborskeje synody 1881 tak ako jogo lubosćiwu nastawk we Christoterpe z lěta 1883. W lěse 1895 jo se won potom hyšći raz zmogwał a w zjawnosći wustupił ze swojim „plaidoyer“ za serbsku rěc pśed pśislušnikami přėdneje komory sakskego sejma, ze swojim wołanim za serbskimi duchownymi w serbskich wosadach a ze swojim warnowanim pśed zachadanim serbskeje rěcy ako zachopjeńk końca serbskeje pobožnosći.

Žywjenska droga Oskara Panka se skońcyjo 14. apryla 1928 krotko do jogo 90. narodnego dnja w Schachenje pla Lindau nad Bodamskim jazorom, žož stej won z małženskeju blisko žowki bydlilej wot lěta 1919 sem.

Měto Pernak

¹Kito Šwjela, Serbski casnikar – jogo žywjjenje wot njogo samego wopisane, Chošebuz 1927, str. 11

²Aus der Chronik des Spreewaldes, Neue Christoterpe, Ein Jahrbuch, 1883, str. 114–158

³Hans-Jürgen Sievers, Baumeister seiner Kirche – Superintendent Oskar Pank und sein Einsatz für Gemeinde, Diakonie und Gustav-Adolf-Werk, Evangelische Verlagsanstalt Leipzig 1998, 307. str.

⁴Bismarckbüchlein. 1815–1835–1885. Festgabe zum Jubiläum des Reichskanzlers für das deutsche Volk, Berlin und Leipzig 1885, überarbeitet und ergänzte Auflage Zeulenroda 1933

⁵Im Bismarckschen Hause. Erinnerungen von Dr. theol. Oskar Pank, herausgegeben von seinem Sohne, Halle 1929

⁶Serbski Casnik, c. 15, 12. 4. 1928, str. 4

Hańža Budarka – wotkryće wobrazka

K nowej knize wo Łazowskej serbskej ludowej basnjerce

Miłej, mudrej, dobroćiweje wóčce, zlochka faldate hibićiwe čoto, włosy ze srjedźnej hasku we wołmjany rubišku – to je drje jeničke foto, kotrež wot Hańže Budarjowej zwosta. Ale za tutym wobrazkom na wobalce štwórteje knižki rjada wo wuznamnych Łazowskich wosobinach so tójšto nowe chowa: mjenujcy wotkryće tworjenja a žiwjenja basnicy.

Zo je nam Hańža Budarjowa, we Łazowskej wokolinje tež Madarka mjenowana, nětko derje znata, mamy so spisowaćelce Elke Nagelowej ze Złyčina džakować. Knižna premjera loni w hodowniku měješe nimoměry dobry wothłós. Zaslůžbu na tym ma bjezdweła tež Spěchowanske towarstwo Doma Zejlerja a Smolerja, kotrež je knižku wudało. Brošurka wo Hańži Budarce so wot dotalnych třoch rozeznawa: Mjeztym zo wopisuje so w přerich třoch žiwjenje a skutkowanje Handrija Zejlerja, Jana Arnošta Smolerja a Jurja Malinka, předstaji so nam basnjerkka tež ze swójskimi twórbami, wot Elke Nagelowej do němčiny přebasnjeny.

Hańža Budarka je mjenowanych prócowarjow serbskeho kulturneho a politiskeho žiwjenja derje znata: Po přerich wozjewjenjach w Serbskich Nowinach w léce 1879 je ju tehdomniši redaktor J. A. Smoler do dalšeho pisanja pohnjował (str. 11). Pěsnje H. Zejlerja je Hańža Budarka hižo jako džěčo rady spěwala. Jako dwanaćelětna je basnika a fararja sobu k rowu přewoźala (str. 4). Hłuboka česćownosć rěči z basnje „W Zejlerjec domje“ (str. 21), wozjewjeneje 1927 w časopisu Łužica, a z basnje „Dopomnjeće na zemrěteho fararja Handrija Zejlerja“, kotruž je Hańža Budarka k polstatym posmjertninam Zejlerja 1922 za Łazowske towarstwo, hdžež bě sama z člonku, napisała. Jako so na Łazowskej nawsy Zejlerjowy pomnik poswjeći, poda wona postrownu basen z nadpismom „Poswjećenje pomnika Handrija Zejlerja we Łazu 30. awgusta 1931“ (str. 26/27). Farar J. Malink bě tehdy jedyn z hłownych iniciatorow postajenja Zejlerjowego pomnika.

Elke Nagelowej knižka dopokaza njesprócniwe zestajerske džěło rozbrojeneho materiala z biografiskich datow, faktow a twórbow do wobsahoweho cyłka. Žórta su rukopisy ze Serbskeho instituta abo wot priwatnych wosobow a we wšelakich publikacijach wozjewjene teksty. Chwalobne su přispomnjenja a wobšěrna bibliografija. Tu pak so někotre wopaćnosće na přikład nastupajo wjesne pomjenowanja jewja: W čisle 7 (měnjene je čisło teksta) ma stać Spohla město Spahl, w čisle 86 Neschwitz město Nebelschütz, w čisle 99 Lehn město Leine, w čisle 112 Johnsdorf město Jenschwitz a w čisle 137 Schöpsdorf město Schepwitz. Tójšto swójbnych mjenow je njekorektnje přeložene, tak měło w čisle 9 prawje rěkać Mrosack a w čisle 99 Nutnitschansky. Tež serbskorěčne podaća maja wšelake mjenjenja. Wopak je mjeno Prokop Urban (str. 14, 56), kotrež je Bohumila Šretrová w Pomhaj Bóh jenož jako pseudonym wužiwała, a mjeno fararja Bergera (str. 13), kotryž ma prawje Bergan rěkać.

Hańža Budarka běše w swojim času znata jako skladnostna basnjerkka, spěwarka, znajerkka hojenskich zelow a wosebje pomocliwa dobra duša. Tola dale žiwa je wona w duchownym namrěwstwje swojich basnjow, kotrež je Elke Nagelowa do pjećoch skupinow rozrjadowała. Najwjetšu skupinu tworja skladnostne basnje, kiž zaprijaja zdobom rozprawy wo wosebitych podawkach we Łazu a wokolinje. Stwori z tym wěstu wjesnu chroniku, čemuž sluša tež jeje přenja baseň „Spěwate dejerki we Łazu“. Jako 15-lětna je ju napisała a Elke Nagelowa je tutu z dohromady trinaće basnjemi za knižku wuzwoliła. Pod němskim titlom „Die singenden Melkerinnen von Lohsa“ namakamy přenošk, kotryž wobchowa w němskej wersiji porikowy rym runje tak kaž w pjećoch dalšich přeloženych basnjach. Lyriske twórbje do hinašeje rěče přeložiť woznamjenja wosebite wužadnje, přetož postowny přeložk njeje dla rozdźělného słowoslěda, sadotwara a gramatiky možny. Tež w zwukowanju a zynkach słowow so serbska wot němskeje rěče sylnje rozeznawa, štož dodrženje rytmusa a ryma počězuje. Tutón čězki nadawk je spisowaćelka Elke Nagelowa derje zmištrowała. Jako přikład we woběmaj rěčomaj podam přenju štučku „Prologa za serbski wječor we Wojerecach 1929“:

Skoro wšitcy ludžo skorža w kraju,
zo so přeco dale hórje maju.
We wšěch pincach hnija namjerzjene kulki,
warba mała je, a dawck je wulki.

Fast alle Leute hier im Lande klagen,
immer schlechter wird's, hört man sie sagen.
Die Kartoffeln faulen in der Scheuer,
wenig Lohn gibt's, aber hohe Steuer.

W knižce Elke Nagelowej namakamy jenož němsku wersiju. Jeničce rukopis jedneje basnje wot Hańže Budarjowej je serbski, k tomu wšelake titule a mjena. Přezcylna dwurěčna knižka runja třom dotalnym by so mi bóle spodobala. Myslu pak sej, zo je wona za nětko přewažnje němских wobydlerjow Łaza a wokolinje k wuwědomjenju domizniskich stawiznow a literatury ze serbskim wobsahom nimoměry wažna a tolerancu, hordosć a wćipnosć na to swójske wubudža.

Do druheje skupiny zarjaduje Elke Nagelowa basnje ze serbskej tematiku, kaž na př. „Swěrnosć k Serbstwu“ z lěta 1931. Dalšej skupinje zaprijatej wjesole spěwy na přazy a prawdžepodobnje kěrłuše hłownje z podpismom H. B. w časopisu Pomhaj Bóh. Jako najrjeńše wobhlada E. Nagelowa basnje, kotrež so wot skladnostnych přez lyriske hustosć a cunjosć rozeznawaja a so přikładej Handrija Zejlerja najbóle přibližeja. W basni „Zernička“ dowěrja so nam miła, pobožna a dobroćiwa Hańža Budarka:

Zernička

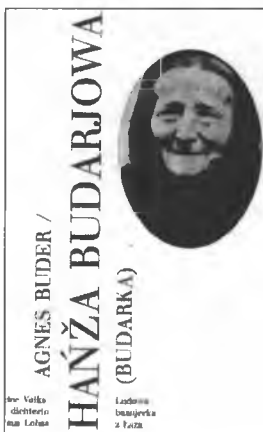
Kak rjenje swěći zernička,
z wječora wot nas zdalena!
Kak jasna miła wodzerka
wšěm hwězdam chodži doprědka.

Hdyž wječor směrki padaju,
zernička swěći na njebju,
sej myslu: „Kajki dejmant sy
we krónje našej“ Łužicy!“

Hdyž zernička so swěći mi
do mojej' sparnej' komorki,
so dopomnju wšěch přecelow,
jich swěry a jich lubosćow.

A myšlička so pozběha,
kiž wutrobu mi pokoja:
Bóh zerničku ći stajil je,
zo swěru tebi pomhać chce.

Měrana Cušcyna

**Kniha
wo Hańži
Budarjowej,
kotruž je k
jeje 65.
posmjert-
ninam loni
w decembru
wudało
Łazowske
towarstwo
Doma Zejlerja
a Smolerja**

„Njebjeska zahrodka“ – přeni naš džěćacy časopis

K 1. aprylej 1888 wuńdže w Gubinjce přeni serbski džěćacy časopis, kotryž rěkaše „Njebjeska zahrodka. Z wobrazami wudebjene łopjena za našu młodzinu“. Je to njewšedny zjaw nic jeno w serbskich nowinarskich stawiznach, ale w cyłym serbskim pismowstwje.

Wudawačelka je słowjenska žona Jozefina Jurik, kotraž so podpisowaše jako četa Popjelka. Město wudaća, nakładnistwa a ekspedijeje bě „w Altenmarktu p. Windischgraza“, štož džens znajemy pod městnym mjenom Slovenj Gradec w Słowjenskej. Čišćany bu časopis we lužiskim Gubinjce pola firmy G. Wenzela. Dalša wosebitosć je, zo J. Jurik podobne časopisy wudawaše tež w němskej rěči („Himmelsgarten“), w češćinje, pólsćinje, chorwatsćinje, słowjensćinje, italsćinje, francošćinje, jendželšćinje, nižozemšćinje, ukrajinšćinje, rumunšćinje a madžarsćinje.

Nastawčki, powědančka, hódančka, hrónčka a basnički su nabožinskeho wobsaha a cyle džěćom přiměrjene. Jurikoweje wotpowahad bě, zo móžeja džěći z čitanjom „sebi tón paradiz [swojeje] njewiny prawje wažić a nad nim tak prawje wutrobnje a pobožnje so wjeselić“ kaž tež „swobodny čas derje natožić“. Za nas Serbow přidruža so dalša hódnota časopisa: Serbskim džěćom so serbska zwonkašulska čitanska maćizna poskići, hdyž bě teje šulskeje smjerc mało.

W serbsćinje je jenož jedne čisło wuchowane. Hač bě wone jeničke? A tuž mamy čím wjac njewotmožjenych prašenjow, dokelž njemóžemy zwěsćić, što je poměrny

derje serbsce pisať, přeložowať a redigowať. Tekst z basnje „Rańša modlitwa“, podpisana z pismikomaj H. S., je baseň „Rańši kěrluš“ wot Handrija Zejlerja (hlej Mukowe wudaće Zhromadženych spisow, zwjazk IV, str. 169). Njewěmy, što je hrónčkowať „K

serbski džěćacy časopis je so započat wudawać z napisom „Njebjeska zahrodka“ ...“.

Zo je so serbske pismičko w tehdy němskim Gubinjce čišćalo, njeje tak spozdźiwne, hdyž znajemy mjeno čišćerja G. Wenzela. Jako Wenzel hišće we Wojerecach swoju

firmu wobsedžeše, je wón wjele za delnjoserbske pismowstwo dźěłať (čišćat Casnik a spisy Mašicy Serbskeje). Jemu k pomocy bě Awgust Lapšćich, kotryž nimo swojeho powołanja předsydowaše Wojerowskemu serbskemu burskemu towarstwju, spisa a přeložowaše serbske dźiwadlowe krótkohry, přebasnowjaše do serbsćiny a wuda tři čisła towarstwojeje nowiny. Třeći sobudźělaćer na polu serbskeho pismowstwa we Wojerecach bě tehdyši archidiakon Emanuel Dobrucký. W tutym kruhu móht znajmjeńša jedyn serbski pomocnik-partner słowjenskeje wudawačelki „Njebjeskeje zahrodki“ być.

Ale tomu přenjemu čisłu „Njebjeskeje zahrodki“ bohužel najskeje druge njescěhowaše. Mikławš Andricki hotowaše so 1901 na wudaće časopisa „Přećel džěći“, ale jemu falowachu pjenjezy. Wučer Franc Kral zahaji potom 1906 tradiciju serbskich džěćacych časopisow: „Raj. Časopis za serbske džěći“ (předwšěm za katolske kónčiny). Młodym čitarjam „Serbskich Nowin“ připožowaše štwórcłětnje přiłohu pod titulom „Zahrodka“ (za ewangelske kónčiny). 1909 časopisaj pod mjenom „Raj“ zjednočichu.

Měrćin Völkel

Titulny wobraz přerjeha serbskeho džěćaceho časopisa, wudateho w aprylu před 115 lětami

blidu“ abo te štučki wo „Našej małej kucharce“, a njewěmy tež, što je tón wuj Juro. Haj scyła – kak je Jozefina Jurik so do Serbow dóstała a što bě jeje serbski partner? Zo je časopis takrjec w „ewangelskej serbsćinje“ spisany, nam wosebje někotre wobrotky (kaž „lobrka“), jasnje nic pak wobsaħi přeradžuja.

Z tehdyšich serbskich periodikow je Mukowa „Lužica“ (mejske wudaće 1888) Jurikoweje džěćacy měsacnik naspomniła a witała: „Wulce chwalobne spoćinanje na polu serbskeho pismowstwa mamy zapisać. Přeni

Wo Serbach w němskim ewangelskim nowinarstwje

Wo nowych rjadowanjach za ewangelskich Serbow w Sakskej je žurnalistka Katharina Rögner za němske ewangelske nowinarstwo spisała dlěši přinošk, kotryž bu wozjewjeny pod napisom „Kein Guru für die Sorben“ w lětušim 7. čisle časopisa „epd-Wochenspiegel“ a pod titulom „Johannes Mahling wird neuer sorbischer Superintendent“ w tydzeniku sakskeje krajneje cyrkwyje „Der Sonntag“ z dnja 9. měrca 2003. Woběmaj wozjewjenjomaj je přidaty foto, kiž pokaza fararjow J. Buliša a J. Malinka při nahrawanju předowanja w studiju serbskeho rozhlóska w Budyšinje. Podamy z nastawka wurězk, w kotrymž so wobaj fararjeje wo nětčišim položenju wuprajajaj:

„Malink zhloduje měrniwy na nowe rjadowanja. Wón tak a tak njeby chcyť žadyn ‚guru‘ być, praji 46-lětny farar. Skerje jeho mjerza, zo je jenički ‚serbski dorost‘, farar Bernd Jens Buliš, po wšěm zdaću na wopačnym městnje w cyrkwiskim teritoriju zasađženy. Přetož w swojimaj wosadomaj w Póckowach a Smělnaj pola Biskopic nima njedawno hakle zapokazany 30-lětny teologa žadyn zwisk k mjeńšinje. Při tym je hižo na uniwersite w Lipsku serbsce wuknyť.

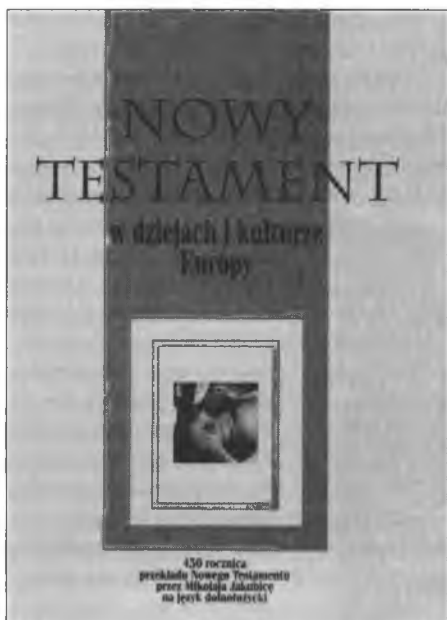
Je to rěč jeho džěda, powěda Buliš. By jemu tohodla lubo było, hdy by móht swoju farsku službu w ewangelskej wosadze ze Serbami nastupić, wšako je so mało měsacow po jeho zapokazanju tajke městno wuprózdniť. Tu by sej wot sakskeho kraj-

nocyrkwinskeho zarjada w personalnej politice trochu ‚wjace rozhladniwoće přaľ, wón praji.

Přestapjacy a ‚zrudnje‘ je za njeho tež nowy serbski zakoň krajneje cyrkwyje, praji Buliš. Z tym zhubi so něšto wot nahladnosće, kotryž bě tuta ludowa skupina po druhej swětowej wójnje ze swójskim superintendentom měła. Zo pak so znajmjeńša rěč najmjeńšeho słowjanskeho naroda zdžerži, wo to starataj so wobaj duchownaj jako rozhlósowaj předarjeje – kóždy jónu měsacnje w serbsćinje. Z džěłom w rozhlósowym studiju wón tež swoje rěčne znajomosće zwučuju, tak Buliš. Wšako tuchwilu hinašje móžnosće nima.“

T.M.

Wo Jakubicowym přeložku Noweho zakonja

W Pólskej wuŝty zběrník, wěnowany 1998 woswjećenej 450. rónnicy přnjeho přeložko Noweho zakonja do serbskeje rěče přez fararja Mikławša Jakubicu. Kniha wobsahuje přednoški mjezynarodneje wědomostneje konferency, kotraž zaběraše so z wuznamom přnjich přeložkow Noweho zakonja do narodnych rěčow.

Před pjeć lětami smy wopominali wosebity podawk: 450. rónnicu jednoho z najstaršich duchownych kubłow našeho pismowstwa. Je to přeložk Lutheroweho Noweho zakonja do serbsčiny, kotryž je Mikławš

Jakubica w lěće 1548 zakónčił. Přeložil je wón do Žarowskeje narěče, wuchodno-delnjoserbskeho dialekta, kiž rěčeše so na wuchod wot Nysy. Džensa leži tuta kónčina w Pólskej. Jakubicowy přeložk pak njeje so w tehdomnišim času čišćeć hodzał, hačrunjež běše wón do wěsteje měry hižo za to přihotowany. Hakle wjace hač 400 lět pozdžišo – w lěće 1967 – je w čišću wušoł.

Mnoho je so w zašłosći a tež w našich dnjach wo Jakubicu slědžiło a pisało – a tola je wón wostał někak potajna wosoba. Znate wo nim wšak je telko, zo běše to prawdžepodobnje awgustinski mnich w měsće Žagań, wot 1523 do 1525 pak přni ewangelski farar w małej wjesce Lubanice w bliskosći Žarowa.

Při składnosći jubileja w lěće 1998 wuhotowa pedagogiska wysoka šula w Zielonej Górze w Pólskej mjezynarodnu konferencu, kotraž běše wěnowana wuznamej, kiž maja přnje přeložki Noweho zakonja do narodnych rěčow w stawiznach a kulturje cyłje srjedźneje a sewjerneje Europy. Hódnoćenje Jakubicoweho přeložka zabra při tym centralne městno. Mjez tym su so w lěće 2001 Zielonej Górze přednoški tuteje konferency pod pólskim titulom „Nowy Testament w dziejach i kulturze Europy“ (Nowy zakon w stawiznach a kulturje Europy) jako kniha wozjewili. Při tym wučinjeja teksty, kiž so na někajke wašnje z Jakubicu zaběraja, dvě pječinje cyłje publikacije.

Zjate su wone we wobšěrnym wotrězku „W kruhu Łužicy a Jakubicy“. Wuzběhnyć chcu w tutym zwisku wosebje přinoškaj serbskeho rěčespytnika prof. Hinca Šewca z Poršic a knjenje Doris Teichmannoweje z Berlina. Wobaj slědžitaj hižo lětdžesatki dołho wo Jakubicowym rukopisu. W swójimaj pojednanjomaj zaběrataj so wosebje z cuzorěčnymi wliwami na jeho přeložk.

Swědči drje wo ekumeniskej zmyslenosći zarjadowarjow konferency kaž tež wuda-warjow knihi, zo namakamy w njej tež přinoškaj wo serbskich katolskich přeložkach. Prof. Ludger Udolph z Drježdžan předstaji přeložki Noweho zakonja katolskeho duchowneho Jurja Hawštyna Swětlika z lět 1687 do 1711, a Cyril Pječ z Berlina rozprawa wo přeložowanju Noweho a Stareho zakonja po romsko-katolskich zasadach. Tutón přeložk je so w 60tych a 70tych lětach zašeho lěttotka w štyrjoch zwjazkach čišćał. Pječchow přinošk je – připóda prajene – jenički serbskorěčny tekst w cyłej knize. Wjetšinje wozjewjenych nastawkow su krótke zjeća w němskej rěči přidate. Bohužel pak njesu wšitke doś dokładnje redigowane, štož běžne čitanje tróšku haći.

Kapitl „W kruhu Łužicy a Jakubicy“ sym z wulkim dobytkom čitała. Wospjet je so mi při tym wuwědomiło, kajki wuznam ma Jakubicowy přeložk za nas džensa tež jako přni pospyt wutworjenja serbskeje spisowneje rěče.

Irena Šerakowa

Čas łastojčkow

W našim přeco spěšnišo a wótrišo bywacym swěće je lědma hišće městna za wobhladanje kwětki abo za wjeselo nad powabnym lětom łastojčki. A tola su runje tute małe džiwje a zamóžnosć, je wobdźiwać a so nad nimi radować kaž džěčo, wažny džěl našeho žiwjenja.

Kóžde lěto wjeseli so džěd Jan na čas łastojčkow. Zwjetša započnje so tutón čas w třećej aprylskej dekadze, jedne lěto něšto přjedy a druhe něšto pozdžišo. Hižo wot srjedź měsaca wotpyta wón wšědnje njebjo nad dworom a čakaše na jich widlowanje. Wjackróc přełečachu někotreporki dwór. Kóždy raz so džěd nadžiješe, zo su to jeho łastojčki. Ale wone so přeco zaso zmynychu, bjeztoho zo bychu dvě hnězdze – jedne pod přejězdom a jedne w nuklacym chlěwje – kedžbu měli. Hdyž běchu hišće kruwy a konje w hródzi stali, bě tu na statoku znajmjeńša šěsć porikow hnězdžiło a dwór ze swojej žiwosću a swójim wjesołym widlowanjom napjelnilo. Z toho časa, zo hižo skotu w hródzi njebě, běštej jenož dwaj porikaj přez nětko hižo wjacore lěta statokej swěrnej wostałoj.

Hdyž je džěd Jan hišće na džěło chodžił, je tež na łastojčki čakał. Tehdy pak nje-

měješe doś chwile a měra, je wobkedžbować a so nad nimi wjeselić. Wat toho časa, zo je wuměnkar, so lěto wot lěta bóle za łastojčkami žedži. Stachu so za njeho z najwažnišimi posołami nalěca. Wón wjeseli so nad přnimi sněhokwami, přnimi tulpami, přnjeje zelenju brězow, nad kčějajcym bozom a wosebje nad nawrótom łastojčkow. Za njeho su łastojčki symbol žiwjenskeje radosće a za čichim tež kusk posoljo zboža. Ale posleńša myšlička tči w najzadnišej komorce jeho wědomja, by-li jeho něchtó na to narěčať, by ju přěť. We wšěch čěsnosćach přiběraceje staroby wjeseli so přez to, zo ma nětko wjace chwile za małe radosće wšědnego dnja. Něšto časa hižo rozmysluje wo swójim wosebitym dopóznacu. Jemu so zda, zo nětko na stary džěń woči wjace widžitej a wuši wjace sły-

šitej, hačrunjež je jich fyziska zamóžnosć popuščita. To je, tak sej myslu, wažne wurunanje, zo by zestarjenje znjesliwiše było.

W zymje je wšo studowať, štož bě wo łastojčkach w bibliotece namakať. Nětko wědžeše, zo je po wšěm swěće dohromady 75 wšelkich družin łastojčkow žiwych. Ale jenož mało družinow bě bliskosć čłowjeka pytało, zo bychu wěšćise byli před spěšnym sokołom, swójim najstrašnišim njeprěćelom. Tež bohatej poskitk insektow w hródzich bě je wabiť. W srjedzoeuropiskich kónčinach je jenož mało družin łastojčkow doma. Zwjetša běchu něhdy w skačach hnězdžili, nětko pak twarja sej swoje hnězda w a při domach. W jednej z tutych wučenych knihow bě sej džěd cyły wotrězk našmórnył. Tam so łastojčki wopisowachu ze słowami, kotraž wutřechja jara derje tež jeho wobkedžbowanja a začuća.

Skónčnje, dwaj dnjej po terminje, wuslyša džěd rano wjesołe widlowanje – porik łastojčkow bě zaso začahnył do swjeho domjaceho kwartěra. Tři dny pozdžišo bě tež kulowate hnězdo, kotraž wumělsce při hrjedze lěpi, ze žiwjenjom napjelnjene. Nětko skónčnje wone tu wšitke běchu – džědowi posoljo nalěca.

Jan Kašpor

Jenož mjeno je zwostało do džensnišeho

Serbska cyrkej w Złym Komorowje zaso zjawnosći přepodata

Na wonkownej scěnje namolowany křiž so pukaše, murje běchu krjehke, wołarniščo bě puste. „Wołtar je w pódlanskej komorje žiworił. Tu njebě móžno wjesołu Božu službu swječić“, dopomina so Manfred Schwarz, farar ewangelskeje wosady w Złym Komorowje, na zrudny staw Serbskeje cyrkwje w měsće.

1990 je rodženy Borkowčan z Błótow sem pričahnył. A hižo nimale tak dołho zasadźuje so wón za Serbsku cyrkej. Zhromadnje ze swojej žonu Birgit a ze superintendentom Hansom-Georgom Rannenbergom je zrodził ideju saněrowanja rozpadowaceho Božeho domu. „To je dołha stawizna“, měni farar džensa. „Hišće 1993 rozmyslowachu škitarjo pomnikow, wosada a konsistorij kóždy sam za sebjě.“ Hakle pozdžišo su so do zhromadneho džěła namakali. 1995 je nowy fundament nastal. 1998 stej so třěcha a fasada wobnowiwoj. Hakle w poslednich dnjach lětušeho měrcsa so džěła dokónčichu. 1,2 mio. eurow je cyła rekonstrukcija plaćita. Połojca toho běchu srědky ze spěchowanskeho programa za měščanske wobnowjenje. Dalše pjenjezy přińdžechu wot kraja Braniborskeje, wot wokrjesa a wot džěłowego zarjada w Choćebuzu. Wjele mocow je sej předewzaće žadało wot wobsedźerja cyrkwje, Złokomorowskeje wosady. „Ale hdyž njebychmy jednali, by Boži dom zhubjeny był“, wuzběhny farar Schwarz. Wón rěči wo hłubokej česćownosći. Wo česćownosći před stawiznami cyrkwje. Wo česćownosći před wěru Serbow, kiž su tu něhdy swoje Bože služby swječili.

W času reformacije, 1540, nasta Serbska cyrkej jako drjewjany Boži dom. Dokładne městno njeje wjace znate. Chroniśca maja za to, zo je stała na teritoriju

Farar Manfred Schwarz so rady zaběra ze stawiznami Serbskeje cyrkwje. Husto wotkrywa wón nowe zajlmawe fakty.

Foće: A. Kirschke

něhdyšeho hamtskeho sudnistwa. Kemši chodźachu sem Serbja z města a ze 16 wokolnych wsow. „Den Wenden soll auch in einem besonderen Hause ... zugelassen werden, daß sie alle Sonntage vor und nach ihrer wendischen Predigt die Psalmen und gottesdienstlichen Lieder singen, und daß ihnen die Episteln und Evangelien in wendischer Sprache vorgelesen werden“, naspomni měščanski chronist, wučer Paulitz. Druhe žórło, stara cyrkwińska kniha z lěta 1679, mjenuje „3 144 bey der wendischen Kirchenfahrth“. Tole, tak farar Schwarz, pokazuje na to, zo bě serbska wosada drje dosć wulka była. W zapiskach k „Pfarrstelle (Wendischer Diakonus)“ je jako přeni mjenowany za lěta 1559 do 1567 farar Jan Graustein.

Dwójce, 1641 a 1670, je so cyrkej při měščanskich wohenjach stała z woporom płamjenjow. Na nowym městnje ju 1682 jako tykowanu cyrkej w bliskosći němskeje cyrkwje znowa natwarichu. Přeco zaso pak nastawachu w přichodnych lětach nowe starosće dla bahnotjeho dna. Na tym so tež ničo njezměni, jako cyrkej 1749 z kamjenja znowa natwarichu. 1843 bu při njewjedrje přez sylny wichor jara wobškodžena. Sporjedženje žadaše sej wysoke wudawki. Měščanska chronika wo tym rozprawja: „Infolgedessen wurde die Absicht ausgesprochen, die wendische Kirchengemeinde mit der deutschen zu vereinigen und die wendische Kirche ganz zu kassieren. Die Absicht scheiterte aber.“

Přičehnjene syłow němskich hórnikow, wjele měšnych mandželstwow a tež nastaje małych serbskich cyrkwjow we wokolnych wsach zawinowachu po času pozhubjenje serbskeje rěče w Złym Komorowje. Jan Kózlík, rodženy 1806 w Lejnom pola Wojerec, je 1881 swječić poslednju serbsku Božu službu. Wot lěta 1835 hač do 1878 bě wón tu z fararjom a serbskim diakonom.

Mjeno Serbska cyrkej pak je hač do džensnišeho zwostało. Wone přetra tež diktaturu Hitlera. Fašisća su rěčeli wo „tak mjenowanej Serbskej cyrkwi“. 1933/34 bu Boži dom přetwarjeny na cyrkej z wosadnicu. Do cyrkwje su zatwarili jewiščo z napisomaj: Na jednej stronje steješe psalm Martina Luthera, na druhej citat Adolfa Hitlera z „Mein Kampf“ ...

1945, w poslednich dnjach wójny, bu susodna wulka němska cyrkej Pětra a Pa-

Serbska cyrkej w Złym Komorowje sklól zaso rjany napohlad.

wola jara wobškodžena. Jenož wjelb bě so wuchował. Tak je so Serbska cyrkej hač do nowonatwara cyrkwje Pětra a Pawoła w lěće 1958 stała z hłownej cyrkwu w měsće. Pozdžišo wužiwaše so předewšěm za Bože služby w zymje, wot decembra hač do jutrow. Ponowiło je so lědma něšto, tak zo so twarski staw hladajcy pohubjeňšowaše. „Tak zrudny kaž napohlad cyrkwje tež bě – za wosadne swjedženje wona dosahaše“, powěda farar Schwarz. „Tež jako zetkaniščo za młodžinu a za cyrkwiński wokrjes so wona rady wužiwaše.“

Po wjelelětnym saněrowanju bu cyrkej posledni kónc tydženja w měrcu zaso zjawnosći přepodata. Hłowny wužiwar je nětko towarstwo Byrgarski dom Serbska cyrkej z. t., kotremuž přislušeja křesćenjo z ewangelskeje wosady, politikarjo, měščanosta Hans-Jürgen Graßhoff a kulturnje zajimowani měšćenjo. „Cyrkej pak njeje sekularizowana. Wostanje to Boži dom. Přetož stej na ležownosći cyrkwje a je wobsydstwo cyrkwje“, wuzběhny farar. Wotměwać budu so tule Bože služby (předewšěm zaso w zymje) a nyšpory, ale tež přednoški, koncerty, přijěća města, wustajeńcy a swójbne swjedženje. Samo kino (filmy z křesćanskim wobsahom) so prawidłownje zarjaduje. Začahnył ma tež towarstwo, kiž stara so wo Wobchod z jednoho swěta. Serbska cyrkej ma so wuwic na žiwy centrum, kiž je wotwrjony za wšitkich, zjima farar Schwarz.

Tež na serbskosć nima so cyle zabyć. Z čitanjemi, přednoškami a stawizniskimi zarjadowanjemi chce farar počah k tomu serbskemu zaso zbudzić. Započatk toho je fotowa wustajeńca Jürgen a Macija wo Serbskich měščanskich cyrkwjach w Delnjej Łužicy, kotraž je tuchwilu w cyrkwi widjeć. Wožiwjenje serbskeje kultury w Złym Komorowje, hdžež džensa nihtó wjace serbsce njerěči, njeje wot džensnišeho na jutřiše móžne. Tole móže so jenož krok po kroku stać, kaž farar Schwarz praji: „Dyrbimy skromnje započec.“ **Andreas Kirschke**

Powěšće

Boží dom w Hóznicy pola Niskeje pochadja z časa do reformacije. Tež rězbarjeny Mariny wohtar je z katolskich časow. W Hóznicy je so hišće spočatk 20. lětstotka serbsce předawało. Foto: E. Bigonowa

Wjerbno. Na zeńdženju staršich wosadnych 12. februara we Wjerbnje je serbski předar na wuměnknu Juro Frahnaw předstajil džěło Spěchowanskeho towarstwa za serbsku rěč w cyrkwi. Přitomni zhonichu mnoho wo tuchwilnych prócowanjach za zachowanje serbsčiny we wosadach Delnjeje lužicy. Z wobžarowanjom předar na to pokaza, zo prócuje so towarstwo wot swojeho založenja sem wo to, zo bychu jemu tež dwurěčne wosady přistupili. Dotal pak stej jenož Wětošowska wosada a Choćebuski cyrkwinski wokrjes z čonom towarstwa.

Drježdžany. Runočasnje z wozjewjenjom w Pomhaj Bóh je so nowy serbski cyrkwinski zakon, kotryž je sakska synoda loni w nowembru w Drježdžanach wobzamknyła, w němskej a serbskej rěči wozjewil w „Amtsblatt der Evangelisch-Lutherischen Landeskirche Sachsens“, čisło 4/2003, z dnja 28. februara 2003.

Lubij. Wot 1. měrca ma Lubijska eforija noweho superintendenta, 50lětneho Güntera Rudolpha, kotryž bě dotal 24 lět byt z fararjom we wsy Großweitzschen a zdobom ze zastupjerjom swojeho superintendenta w eforiji Leisnig-Oschatz.

Drježdžany. Něhdže 15 Serbow zhromadži so 15. měrca k ekumeniskej nutrności w cyrkwi

Pomhaj Bóh časopis ewangelskich Serbow

Wudawačej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Čornobohska/Czornebohstr. 12, 02625 Budyšin/Bautzen

Redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 0 35 91/60 07 11)

Čišć: Čišćernja DELANY tzwr w Njeswaćidle Postvertriebsnummer: F 13145

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625 Bautzen

Přinoški a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Konto-Nr. 1 000 083 167, Kreissparkasse Bautzen, BLZ 855 500 00

Pomhaj Bóh wuchadza měsacnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud. Lětny abonement plaći 8 €.

swj. Jozefa w Drježdžanach-Pieschenje. Farar Jan Malink rozložil w swojim rozpominanju bibliski tekst wo Božej winicy. Po tym podachu so wšelake informacije wo nowosćach w Serbach a w cyrkwiskim žiwjenju. Knjeni dr. Marjana Bubnarjec wozjewi lětno planowanje za zeńdženja Drježdžanskich Serbow. Popołdno zakónči so ze zhromadnym kofejpicom w serbskej Šoćic pjekarni.

Budyšin. Sobotu, 29. měrca, wotmě so w Mnišej bašće při Michałskej cyrkwi konstituowaca zhromadźizna noweho Serbskeho wosadneho zwjazka. Na njej wobdžěli so 16 Serbow z 12 sakskich wosadow, kiž buchu wot swojich wosadnych předstejičerstwow do zwjazka delegowani. Wobjednachu so wšelake prašenja přichodneje džěławosće a wuzwoli so pjeć člonske předsydstwo zwjazka. Za předsydu wuzwoli so Budyški farar Jan Malink, za městopředsydu Rakečanski lěkar dr. Gerhard Herrmann. Nadrobnišu rozprawu wo zeńdženju wozjewimy w přichodnym čisle.

Radwor. Pod nawodom swojeje dirigentki Judith Kubicec chce chór Meja lětsa nahrawać CD z twórbami fararja Jana Kiliana (1811–1884). Předwidžane je nahrawać něhdže šěsć jeho kěrlušow a dwaj instrumentalnej kruchaj piščeloweje hudźby. Hudźbnemu džělej ma so přidać serbski Wóćčenaš w ewangelskej wersiji.

Ketlicy. Składnostnje 100. posmjertnin Ketličanskeho kantora a serbskeho komponista Korle Awgusta Kocora klětu w meji planuja so wšelake hudźbne zarjadowanja w Lubiju a w Ketlicach. Mjez druhim ma so w Ketličanskej cyrkwi přewjesć koncert z Kocorowymi twórbami, kotryž wuhotuja zhromadnje tři chóry z Lubija a wokoliny. Kocorowemu jubilejej budu tež wěnowane serbske hudźbne dny, kotraž zarjaduje Zwjazk serbskich spěwarskich towarstwow.

Dary

W februaru je so darilo za Serbske ewangelske towarstwo 200 € a za Pomhaj Bóh trójce 25 € a 20 €. Bóh žohnuj dary a darićelow.

Spominamy

Před 90 lětami, dnja 28. apryla 1913, zemrě w Drježdžanach gymnazialny profesor **Jan Bohuwěr Jakob**. Narodžił bě so wón 1849 jako młódsi syn fararja Michałskeje wosady Ernsta Bohuwěra Jakuba w Budyšinje. Jemu njebě hišće pjeć lět, hdyž nan zemrě. Po studiju teologije skutkowaše wot 1874 do 1913 jako wučer na Kralowskim gymnaziju w Drježdžanach. Zdobom kublaše kralowskich princow a sta so 1906 studijny direktor Sakskeje princowskeje šule. Kaž wšitcy jeho swójbni je Jan Bohuwěr Jakob čas žiwjenja serbske naležnosće spěchowal. Hdžežkuli běchu w ewangelskich Serbach pjenježy trěbne, wopokaza so wón jako wulkomylny mecen. Serbske ewangelsko-lutherske

knihowne towarstwo podpěrowaše z darami runje tak kaž serbske cyrkwinske a towarstwo we žiwjenju w Drježdžanach. Tamniše towarstwo „Čornobóh“ jeho za to za čestneho sobustawa pomjenowa. Wón zawostaji wulke pjenježne wotkazanje za spěchowanje serbskeje rěče mjez paćerskimi džěćimi. Budyskemu měščanskemu muzejej dari drohotne eksponaty z wobsydstwa Jakubec swójby. Njeswaćanski farar Jurij Jakob bě jeho bratr, słownikar Křesćan Bohuwěr Pful a farar Jurij Arnošt Wanak běštaj jeho swakaj. Wón bu do swójbneho rowa na Budyskim Tuchorju pochowany, kotryž je džensa hišće zdžeržany.

Přeprašujemy

06.04 Judika

10.00 kemše w Budyšinje na Michałskej (farar Malink)

18.04. čichi pjatk

09.00 kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (farar Malink)
11.45 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar Malink)
14.30 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michałskej (farar Malink)

20.04. přeni dzeń jutrow

11.45 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar Buliš)

21.04. druhi dzeń jutrow

09.30 delnjoserbske kemše w Picnju (farar Schütt a předar Frahnaw)

27.04. Quasimodogeniti

14.30 wosadne popołdno w Slepom (M. Hermaš)

04.05. Misericordias Domini

10.00 kemše w Budyšinje w Michałskej (farar Malink)
11.45 nutrnosť w serbskim rozhłosu (farar Malink)